

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Art. VII. De Principiis ad Religionem pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

PRINCIPIUM XX.

Res iudicata pro veritate accipitur.

Sensus.

Hoc est, quando sententia semel à Iudice lata est, & non probari potest manifestè nulla aut notoriè injusta esse, tam perinde acquiescendum illi est à partibus, ac si veritatem ipsam circa controversiæ suæ punctum audivissent, intellige, si sententia talis sit ultimata, à qua appellare non licet.

Authoritas.

Desumptum est ex l. 207. ff. de reg. & ex communi Doctorum in c. Suborta. 21. de sentent. & re iudicata, ut ait Barbosa axiom. 200.

Ratio.

Quia sententia præsumitur justè lata, uti idem Barbosa l. c. n. 2. cum plurimis ex c. in præsentia, 6. de renunciatione docet; alioquin enim nullus finis controversiarum foret.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Sententiam, quæ contra rem prius iudicatam lata fuerit, viribus carere, etiam circa provocacionis adminiculum, uti in l. Latam. 1. c. Quando provocacione deciditur.

Deducitur 2. Eum, qui per sententiam latam ingenuus declaratus est, pro tali habendum esse, etiam si prius Libertinus fuerit, uti in l. Ingenuum. 25. ff. de statu hominum deciditur.

Deducitur 3. Iudicem sententiam semel latam non posse mutare, aut corrigere, aut revocare, uti in l. Quod iustus. 1. ff. de re iudicata habetur.

ARTICULUS VII.

De Principiis ad Religionem pertinentibus.

§. I.

De Principiis ad Orationem spectantibus.

PRIN

PRINCIPIUM I.

Debet orare, sollicitè, qui cupit rectè vivere.

Sensus.

Hoc est, Quisquis vitam suam rectè, &, prout Christianus debet, ordinare desiderat, orationem velut necessarium sibi diligenter suo tempore usurpare debet; maximè si oratio gravis superanda; aut aliud grave periculum aut malum à se, aut communitate avertendum, bonumve aliquod regnum à DEO impetrandum est.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Augustino ho. 40. ubi sic illud pronuntiat: *Rectè novit vivere, qui rectè novit orare.* Item ex S. Hieronymo l. 1. de orando Deo, ubi ait: *Arbitror, cunctis manifestum, quòd simpliciter impossibile sit absque precatione profectio cum virtute degere. Etenim qui fiat, ut virtutem exerceret, nisi continenter supplex ad genua accidat ei, qui omnem omnem largitur homini.* Unde Suar. Laym. & hoc communiter Theologi dicunt, orationem juxta ordinatum modum à DEO constitutum ad homines salvandos, non tantum necessitate præcepti, sed etiam mediæ necessitatis.

Ratio.

Quia & rerum Naturis, & suavi Providentiæ ac gubernationi DEI, rationabilium creaturarum cooperationem exigit congruit, ut, posteaquam homines DEVM Authorem, & paternitatis suæ Adjutorem agnoverunt, ejus necessarium auxilium quærant, desiderent, & humiliter petant. Hinc scriptum dicitur Luc. 11. *Petite, & accipietis*, quasi aliter non potest fieri, nisi petatur, ut discurret Layman l. 4. tr. 1. c. 1. §. 2.

Praxis.

Hinc deducitur 1. sine intermissione (morali intellige) orandum esse, ut Christus hortatur Luc. 18. & S. Paulus 1. ad Cor. 4. quia Militia est vita hominis super terram, & ideo, Galfridus rectè dixit, nunquam deest orandi necessitas, nunquam est vera securitas.

Deducitur 2. Omnibus, ut S. Hilarius ep. 89. dixit, Orationem

tionem Dominicam esse necessariam, quam ipsis etiam Aristoteli dedit, ut unusquisque Deo dicat: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris; cui enim hæc in oratione verba necessaria non fuerint, ipse hinc sine peccato vivere pronuntiandus est.

Deducitur 3. Omnibus ferè operibus orationem iugendam esse, quia instabilis est bonorum operum structura, quæ devotâ orationis frequentiam non compaginatur.

PRINCIPIUM II.

Exaudit Deus infallibiliter, si homo petat
convenienter.

Sensus.

Hoc est, si Homo debitas condiciones observet, necesse est ut petat necessaria & utilia ad salutem: ut petat pie: ut petat pro seipso, & perseveranter, certum est, quod obtenturus sit, quod petit.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura Matth. 24. Omnia, quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis. Item ex S. Thoma 2. 2. q. 83. a. 16. in corp. & communi Theologorum sensu.

Ratio.

Quia, cum Deus omnes homines salvos fieri velit, hoc sine ipsius auxilio obtinere nemo possit, hoc ipso, si talia auxilia convenienter ab ipso petantur, ea indubitatè communicabit. Hinc eleganter S. Bernardus S. 5. de quadraginta. Nemo nostrum parvipendat orationem suam; dico enim vobis, quod ipse, ad quem oramus, non parvipendit eam. Postquam egressa est ab ore nostro, ipse scribit eam in libro suo. Et unum ex duobus indubitanter sperare possumus, quoniam aut dabit, quod petimus, aut quod novit utilius.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Etiam Peccatores obtenturos, quod petunt, si utilia petant; nam, si Peccatores Deus non exaudit,

frustra Publicanus ille oculos in terram demittens, & peccatum percutiens diceret: Deus propitius esto mihi peccatori. inquit rectè S. Augustinus tr. 44. in Joann. Unde illud dicitur. Scimus, quia Peccatores Deus non audit: S. Thomas de peccatoribus quæralibus, id est, petentibus dona Dei, ut peccare possint, intelligendum ait.

Deducitur 2. Causam, cur multi non obineant, quod debent, esse, quia conditiones præscriptas non observant. Ita illud Jacobi c. 4. *Petitis, & non accepistis, eo quod male petatis.* Unde rectè S. Isidorus l. 4. epist. 12. ait, *ut dant à te, quæ exiguntur à te, & tunc demum ea, quæ tibi auxilium divini subsequantur.*

Deducitur 3. Etiam si S. Thomas & S. Augustinus ad dant conditionem, ut pro se petatur aliquid; rectè tamen Suar. valent. Tolet. apud Laym. n. 10. docere, promissionem Christianam ad orationes pro aliis suas se extendere, si dispositi sint, uti ex S. Jacobo colligitur c. 5. dicente: *Orate pro invicem, ut Salvemini; multum enim valet deprecatio iusti as-*

PRINCIPIUM III.

Non implet Ecclesiæ imperium, qui debito modo non recitat Canonicum officium.

Sensus.

Hoc est, qui in Horis Canonicis non observat eas circumstantias, quas oratio tum ex natura sua, tum Horæ illæ specialiter ex præscripto Ecclesiæ requirunt, non satisfacit excepto gravi, quo obstringitur ad Horas Canonicas recitandas.

Authoritas.

Desumptum est ex cap. dolentes de celebratione Missarum & in Clem. 1. eod. tit. uti Studiosè pariter ac devotè officium dici præcipit Innocentius III. ubi Glossa hæc verba interpretans est, studiosè quoad officium oris, devotè quoad officium oris, devotè quoad officium cordis.

Ratio.

Quia, sicut Ecclesia ad ipsam substantiam orationis hu-

jus obligare potuit, ita potuit etiam certas circumstantias præscribere, quæ in recitandis Horis Canonicis observari debeant; atque adeò, sicut non satisfacit imperio Ecclesiæ, qui ipsas Horas Canonicas omnino omittit, ita nec satisfacit quoque, qui circumstantias sub gravi obligatione præscriptas negligit.

Praxis.

Hinc deducitur 1. non satisfacere obligationi suæ illum Sacerdotem, qui sine legitima causa non recitat officium ab ipsa Ecclesia præceptum, sed illud in notabiliter brevius mutat; uti Laym. n. 4. cum pluribus aliis sentit.

Deducitur 2. Etiam illum, non implere præceptum Ecclesiæ, qui cum notabili interruptione sine legitima causa recitat Horas Canonicas, uti ex c. nihil 7. q. 1. & c. nullus de consecr. d. 1. colligitur, & patet ex eo, inquit Layman. n. 7. quòd sic unitas & quasi forma orationis ab Ecclesia instituta solvatur.

Deducitur 3. Etsi non pauci, & graves Doctores solum attentionem ad verba sufficere contendunt ad Ecclesiæ præceptum adimplendum; contrariam tamen sententiam, quæ negat cum voluntaria distractione satisfieri præcepto Ecclesiæ, communiorem, & probabiliorē esse, uti Layman. n. 10. cum plurimis docet, & ex ipsa natura orationis, quæ est elevatio mentis ad Deum, colligit.

PRINCIPIUM IV.

Non est liber ab omni crimine, qui officium Canonicum non recitat in tempore.

Sensus.

Hoc est, qui in Horis Canonicis consuetum tempus sine justa causa non observat, non est omnino à veniali saltem culpa liber, si privatim eas recitet; secus si in publicis horis ordinem cum scandalo notabiliter inverteret, tum enim merito graviter peccare dicendus foret.

Authoritas.

Desumptum est ex communi Sensu Doctorum, ut videtur est apud Laym. n. 8. unde natum est illud proverbium ex Hugone

Ratione relatum: *Ante horam orare* (puta ex legitima causa) *providentia est, post horam negligentia, in hora obedientia.*

Ratio.

Quia non minus Ecclesia circa recitationem Horarum certum tempus, quam alias circumstantias præscribere potest, cum ergo ex communi sensu Doctorum & c. 1. de certum, miss. colligatur, eam certum tempus pro officio divino præscripsisse, merito hoc perinde ac alia circumstantia observatur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui Matutinum cum Laudibus obsequæ legitima causa primùm Vespertino tempore diceret, peccato veniali obnoxium fore uti Layman. l. c. cum Suar. & aliis communiter docet.

Deducitur 2. Etiam illum non immunem fore à peccato veniali, qui Horas minores sine omni honesta causa usque ad octiduum differret, vel Vesperas & Completorium manè reciteret, uti idem Laym. l. c. cum aliis docet.

Deducitur 3. Etsi privatim juxta Suar. Azor, Less. & alios communiter licitum sit Matutinum cum laudibus pridie circiter finem temporis Vespertini recitare, cum ut S. Thomas 2. 2. q. 187. art. 2. discurret, Solemnitas diei sequentis juxta consuetudinem Ecclesiæ à Vesperis præcedentis diei incipiat, in publica tamen recitatione id non licere, nisi diebus illis, quibus ipsa Ecclesiæ consuetudo id permittit, uti communiter Authores docent.

PRINCIPIUM V.

Obligatur ad divinum Officium, quisquis participat Ecclesiasticum Beneficium.

Sensus.

Hoc est, præter Clericos in Majoribus Ordinibus constitutos, & Religiosos professos ad chorum destinatos, etiam Clerici, qui licet in minoribus tantùm ordinibus constituti Beneficium aliquod Ecclesiasticum actu participant, & possident.

Autho-

Desumptum est ex Concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 9. in Bulla reform. & communi sensu Authorum.

Ratio.

Quia Beneficium datur propter officium, cum nihil sit aliud, quam Jus perpetuum percipiendi redditus ex bonis Ecclesie ratione spiritualis officii, Ecclesiastica auctoritate constitutum.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Etiam illum teneri ad Officium, qui non omnes fructus Beneficii sui, sed talem duntaxat partem, quæ ad sustentationem sufficit, habet, ut Bonac. apud & Cumberlandium l. 4. c. 2. du. 1. docet.

Deducitur 2. Etsi aliqui non improbabiler ab officio divino recitando excusent eos, qui tenue adeo Beneficium possident, ut ad sustentationem non sufficiat, contrariam tamen sententiam communiorem & menti Ecclesie Beneficium conferentis conformiorem esse, eò quod Jura indistinctè omnibus Beneficiatis eam obligationem imponant; tales autem verè etiam sint Beneficiati.

Deducitur 3. Eum, qui culpabiliter omittit officium ad restitutionem partis fructuum officio omisso respondentis fabricæque aut pauperibus faciendam obligari, uti Concilium Lateranense cit. & Bulla Pii V. decreverunt.

§. II.

De Principiis ad Beneficium Ecclesiasticum
Spectantibus.

PRINCIPIUM I.

Nil prodest Beneficium Ecclesiasticum, quod
non est Canonicè obtentum.

Sensus.

Hoc est, jus percipiendi redditus Ecclesiasticos nec licite nec validè percipere ac possidere potest, qui illud vel per legitimum electionem, vel postulationem, & confirmationem

vel per collationem simplicem, vel ad praesentationem Patroni Ecclesiae factam non obtinuit; haec enim per Canonici Institutionem intelliguntur, uti ex toto titulo de Institutione colligitur.

Authoritas.

Desumptum est ex l. 6. decret. de reg. Juris, illudque de-
ducunt communiter Doctores.

Ratio.

Quia in Ecclesiam Dei non debet esse alius ingressus, nisi per Ostium, cujus Claves Praefectis Ecclesiarum committuntur, ergo, cum hi non intromittant, nisi per Canonici Institutionem, recte infertur, invalidum esse Beneficium, quod non est Canonice obtentum.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui non servata forma electionis, vel per Simoniam, vel ab eo, qui Jus non habuit, electus ad Beneficium, non posse illud valide & licite retinere, uti dicitur cap. quia propter 42. de elect. & cap. Sacrosancta § 1. cod. colligitur.

Deducitur 2. Nec eum, qui a Patrono Laico absque auctoritate Superioris Beneficium obtinuit, valide illud possidere, uti decisum habetur in c. 4. 8. 10. 15. de Jure Patronatus, ubi Clerici tali modo Beneficia recipientes communionem privantur.

Deducitur 3. Nec Beneficii nondum vacantis collationem validam esse, uti ex c. 2. de concess. praeb. colligitur.

PRINCIPIUM II.

Invalidè possidet Beneficium, quem Jura non agnoscunt idoneum.

Sensus.

Hoc est, qui aetatem, scientiam, Clericatum, probitatem, et aliasque qualitates ad Beneficiatum ab Ecclesia requisitas non habet, non potest bona conscientia Beneficium possidere.

Autho-

Desumptum est ex Concilio Tridentino sess. 21. c. 23. de reform. & communi sensu Authorum.

Ratio.

Quia, cum Beneficium propter officium detur, hoc ipso si ob defectum idoneitatis officium administrare non potest etiam Beneficio frui non debet.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui in simplici Beneficio fructu do aetatem annorum saltem quatuordecim; aut Majorem etiam, si ordo qui ad Beneficium possidendum requiritur, exigit non habet non posse ad Beneficium tale promoveri. Uti Concilium Tridentinum sess. 24. c. 12. de reform. decrevit.

Deducitur 2. Etiam illegitimos non dispensatos Beneficii in capaces esse, uti ex c. 1. de Filiis Presbyterorum in 6. colligitur. Imò nec naturales aut veri Filii in eodem vel simili Beneficio Patri succedere posse, uti in cap. quoniam cap. in extirpandas de Filiis Presbyt. definitur.

Deduc. 3. Eum, qui voluntatem saltem conditionatam clericandi (ut loquuntur Authores) & Sacrum ordinem à Jure requisitum suscipiendi non habet, Beneficium accipere non posse; & si curatum Beneficium absque tali voluntate susceperit, ipso Jure privatum, & ad fructuum restitutionem obligatum esse, uti ex cap. commissa §. 7. de Elect. in 6. colligitur.

PRINCIPIUM III.

Qui sentit commoda Beneficii, sentire debet
& onera officii.

Sensus.

Hoc est, quicumque fructus Collati Beneficii percipit non recusare debet obligationes Beneficio annexas, pro quibus quas ejusmodi fructus conceduntur.

Auctoritas.

Desumptum est ex l. 6. decret. c. ult. reg. 55. item ex l. 10. ff. de

De reg. Juris, ubi dicitur. Secundum naturam est, com-
moda cujusque rei eum sequi, quem sequuntur incommoda.
Et sic approbant & explicant Canisius, Decius, Dynus, &
Bosola axiom. 169. n. 3.

Ratio.

Quia alioqui onera in paucos conjicerentur, atque ad-
equitas naturalis & Justitia non observaretur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Beneficiatum, qui fructus competen-
tiam ex Beneficio percipit, etiam ad officium divinum re-
mandandum obligari, uti ex cap. significatum. t. i. de præbend.
colligitur.

Deducitur 2. Etiam ad Residentiam obligari Beneficia-
ria ut ultra tres menses (ubi Concilium Tridentinum re-
ceptum est) non liceat illi abesse ab Ecclesia, cujus fructus
percipit, uti in sess. 24. c. 12. de reform. & tit. de Clerico non
residente colligitur.

Deducitur 3. Distributionibus quotidianis non gaudere
Beneficiatum, qui officio divino præsens non est, & per
operalem infirmitatem, aut necessitatem, aut evidentem
necessitatem utilitatem non excusatur, ut Bonifacius VIII. de
non residente in 6. definit, & Concilium Trid. sess. 24.
de reform. confirmavit.

PRINCIPIUM IV.

Non est tutus in conscientia, qui plura possidet
Beneficia.

Sensus.

Hoc est, qui plura Beneficia incompatibilia vel com-
pugnabilia, quorum unum quodque honestam sustentationem
requirit, possidet, non potest ea absque peccato & obligatione
sustentandi possidere, nisi talis pluralitas per causam justam,
et consuetudinem immemorabilem cohonestetur.

Autoritas.

Desumptum est ex cap. is, cui de præb. in 6. ubi dicitur:
si concedatur, ut autoritate Apostolica possit uni Perso-
nae ido-

næ idoneæ in sua vel aliena Ecclesia providere, alicui alio
beneficium sufficiens obrinenti providere non potest. Ita
ex cap. postulasti de rescriptis & cap. cum tenemur de præb.
Et communi consensu Theologorum hanc pluralitatem jam
naturæ repugnare asserentium.

Ratio.

Quia alioquin Ecclesiastici redditus male & inutiliter
dispensantur, divinus cultus imminuitur (dum unus loco
plurium instituitur) & in aliquibus Beneficiis etiam de fructu
datio voluntatum Testatorum sequitur, ut qui ad hoc bona
Ecclesiis contulerunt, ut certus numerus Deo servantium
esset, uti S. Thomas quodl. 9. a. 15. discurrit.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eos, qui plures Canonicatus aut Episcopatus possident, non posse illos retinere, nisi ex immemorable consuetudine (qualem Layman in Germania viget) residentia paucorum duntaxat mensium requiratur.

Deducitur 2. Non esse causam sufficientem ad plura Beneficia percipienda, si aliquis fructus de alterutro pauperibus distribuere velit; quia alia adhuc deformitates, videlicet Ecclesiæ damnum, inæqualitas distributionis, &c. non tolluntur.

Deducitur 3. Si habens Beneficium curatum vel Perpetuum aliud susceperit, prius Beneficium ipso Jure vacare in c. de multa. de præb. Innocentius III. decidit.

§. III.

De Principiis ad Juramentum pertinentibus.

PRINCIPIUM I.

Non est illicitum Juramentum, si debito modo, causâque sit factum.

Sensus.

Hoc est, etsi per se optandum sit, ut nullum unquam Juramentum fieret (uti Christus Matt. 5. indicavit, dum dicit Ego autem dico vobis, non jurare omnino) si tamen condicio

ad Jusjurandum à S. Hieronymo & Theologis communi-
ter requisitas, scilicet veritatem, justitiam, & discretionem
operatur, non modò non illicitum, sed laudabile, & verus Re-
ligionis actus est.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura c. 1. Deut. ubi dicitur: *Illi
qui servus, & per nomen eius iurabis.* Item ex Hieremix 4. cap.
ait Propheta: *iurabis, vivit Dominus, in veritate iudicio,
& iustitia.* Et S. Thomas cum Theologis unanimiter con-
sentit.

Ratio.

Quia pertinet ad cultum & venerationem Dei, ejus in-
fallibilem veritatem & auctoritatem agnoscere ac prædica-
re, quod per Juramentum contingit. Unde & passim in Jure
quoque Juramentum Religio vocatur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. non temerè, & levi de causa esse ju-
randum, eò quòd quandam irreverentiam contineat tale jus-
jurandum, & in perjurii periculum præcipiter; unde salubri-
ter monet Salomon Eccles. 23. *iurationi non ajucescat os tuum;*
quod enim casus sunt in illa,

Deducitur 2. Rectè tum ab Ecclesia in professione Fi-
dei, & aliis similibus casibus, tum à Magistratu civili tam in
accipiendis numeribus, quàm decidendis litibus juramen-
tum exigi, cum ejusmodi actus firmitatem voluntatis requi-
ratur, nulla autem major firmitas dari possit, quàm quæ per
invocationem Dei in Testem procuratur.

Deducitur 3. rectè S. Hieronymum in c. 4. Jerem. jura-
mento tres Comites sociasse, *veritatem* scilicet, ut non fiat in
confirmationem Fidei aut Mendacii: *iudicium*, ut cum pru-
dente Intellectu consideratione, piâ ac reverente voluntatis
assensum, nec sine necessitate aut magna utilitate juretur:
gratiam, ut testimonium divini Numinis æquissimi non
abducatur in confirmationem rei aut dicti iniqui, sive pecca-
toris, ut docet Sotus l. 8. de just. q. 1. a. 2. nam si unus ex
Comitibus desit, juramentum non jam debito modo &
sacrosanctum fiet.

O o

PRIN-

Non est obligatorium contra bonos mores præstitum Juramentum.

Sensus.

Hoc est, Quotiescunque juramentum aliquod vergit in alienæ salutis dispendium, aut æternæ salutis præjudicium, tum hoc ipso cessat obligatio illius.

Authoritas.

Desumptum est ex l. 6. decret. c. ult. reg. § 8. Item in c. malis 22. q. 4. illudque referunt, explicant, & defendunt Canif. & Dynus in cit. reg. Item Barbosa axiom. 134. n. 6. cum multis aliis.

Ratio.

Quia juramentum non debet esse vinculum iniquitatis, ut dicitur in cap. cum contingat 28. de jurej. foret autem contra bonos mores præstaretur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui malam rem alteri promissa non obligari ad promissionem exolvendam, etiam si juramento eam confirmarit, uti ex reg. cit. deducit Canif. in reg. 69. Juris.

Deducitur 2. Sponsalia posteriora etiam juramento contracta, uti Ferdin. de Castro p. §. d. 1. pu. 22. n. 2. cum Sanchez & aliis communiter docet.

Deducitur 3. Si quis juret, se crimen Titii Judici legitime interroganti non manifestaturum, tale juramentum non obligare, eo quod cedat in præjudicium Reipublicæ, & justæ gubernationis.

§. IV.

De Principiis ad votum pertinentibus.

PRINCIPIUM I.

Votum in Deo non respicitur, quòd non de meliori bono esse cognoscitur.

Sensus.

Hoc est, quociescunque illius rei, quae vovetur oppositum seu carentia gratius est, quam ipsa res voto promissa, irritum est votum, atque adeo Deo ingratum.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Thoma q. 88. a. 2. & communi Sententia Theologorum.

Ratio.

Quia, cum Deo, qui, ut S. Paulus ad Thessal. 1. c. 4. ait, est satisfactio nostra, magis placeat opus, quod majus & melius est, quam oppositum, manifeste sequitur, placitum illi esse non posse, si quis ad eligendum minus se obliget.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Votum de lasu, vel choreis, aut alia simili materia frequentandis irritum esse, eo quod ab his abstinere plerumque Deo gratius, & majoris virtutis ac meriti erit, ut Layman. l. 4. tr. 4. c. 2. n. 11. ex Suar. & aliis docet.

Deducitur 2. Etiam votum Matrimonii contrahendi ordinariè validum esse non debere (nisi per accidens ad maius proprium aut alienum bonum promovendum specialem aliquam bonitatem, & continentiam majorem sortiatur) eo quod oppositus continentiae status utpote animum à carnis voluptatibus, & curis saecularibus liberum efficiens meliorificatur, uti idem Laym. l. 4. n. 12. cum communi do-

Deducitur 3. Idem dicendum esse, si quis Episcopatum v. aut similem Praelaturam, nisi legitimum Superioris imperium, aut alia necessitas cogat, se non accepturum voveret, uti idem Laym. n. 14. cum S. Thom. Suar. Sanch. Rodriq. & aliis docet.

PRINCIPIUM II.

Ingrata Deo est voventis promissio, si non sequatur rei promissae redditio.

O o 2

Sensus.

Sensus.

Hoc est, etsi per se omne votum Deo gratissimum sit, tamen non debita quoque diligentia & conatus in ipso voto implendo adhibeatur, tantum Deo displicet neglecta implentio, quantum prius ipsa voti oblatio placebat.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura Eccl. 5. ubi dicitur: *quid vovisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelitas & stulta promissio.* Item ex cap. qualiter de pactis, ubi dicitur: *Studiosè agendum est, ut ea, qua promittuntur, opere compleamus.*

Ratio.

Quia, si inter homines bonæ fidei contractus nullatenus ratione dissolvi, quantum magis pollicitatio, quam cum DEO pepigit homo, sine vindicta solvi non poterit, ut S. Gregorius ad Bonifacium scripsit. Hinc rectè & breviter S. Bernardinus ep. 2. ad Fulcon. ait: *Iuste exigitur ad solvendum, qui non cogitur ad vovendum.*

Praxis.

Hinc deducitur 1. Non posse voventem à voto suo recedere, aut illud mutare, nisi in melius, aut (ut aliqui putant contra communiorem & veriorum sententiam) saltem in quale commutat. Quia si in melius mutat, præstat quid Deo offert, unde tunc locum habet, quod in cap. 1. de voto & c. pervenit ibid. dicitur: *Promissum non infringit, quantum illud in melius commutat.*

Deducitur 2. Etiam ab alio non sine causa votum commutari, aut dispensari posse; uti Laym. c. 8. n. 4. cum pluribus docet; eò quòd potestas dispensandi & commutandi in iure Superioris, id est, Dei collata sit in ædificationem, non in destructionem, rescissio autem voti sine causa in destructionem cederet.

Deducitur 3. Neque irrationem voti à quovis fieri posse, sed ab eo duntaxat, qui potestatem dominativam habet in alterum (uti Pater in liberos, Maritus in uxorem, Superior in Subditos) & in cuius præiudicium ejusmodi vota cedunt, uti communis sententia Theologorum docet.

§. V.

De Festorum & Jejuniorum observantia.

PRINCIPIUM I.

Nescit legitimè Festa observare, qui præsumit serviliter laborare.

Sensus.

Hoc est, Præceptum Ecclesiæ de diebus Festis piè & repositè observandis transgreditur, qui sine legitima causa opera servilia, id est mechanica & illiberalia labore corporis tantùm exigentia, & ab operariis duntaxat, ac servis soli solita exercet.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Clemente l. 8. constit. c. 39. S. Augustino S. 215. & 251. Innocentio 1. in Epist. ad Decentium & communi Sensu Doctorum & Fidelium praxi.

Ratio.

Quia decet, ut Deo quidem certis temporibus perfectior cultus exhibeatur, Famulis verò & brutis laborantibus quandoque respirandi & quiescendi facultas concedatur; atque ad utrumque hunc finem vel maximè conducebat abstinentia à servilibus laboribus, ergo meritò præcipiebatur ab Ecclesiæ; maximè cum & ipse Deus in veteri lege exemplo præceperit, & Exod. 20. præceperit: Non facies omne opus

Praxis.

Hinc deducitur 1. Etiam illos hoc præceptum violare, qui recreationis duntaxat, & non lucri causâ opera servilia exercent, eò quòd hæc intentio sit prorsus impertinens ad præceptum, uti Laym. Suar. & alii communiter contra Canonistas docent.

Deducitur 2. Eos quoque contra hoc præceptum facere, qui laboriosam, & ex officio competentem venationem & piscationem exercent, uti Escobar. & alii apud Busenb. & Layman

man docent, licet hæc excusent, si recreationis tantum gratia, & moderatè fiant.

Deducitur 3. Licet pingere, & characteres ponere in per servilia opera non censcantur, juxta aliquos, colores tamen terere, & imprimere characteres merito juxta omnes servilibus operibus annumerari.

PRINCIPIUM II.

Frangit Ecclesiasticas Abstinencias, qui debitas non observat Circumstantias.

Sensus.

Hoc est, qui non simul & à carnibus & ubi mos viget in quadragesima, ovis & lacticiis abstinere, atque unà refectio- ne contentus est, certaque refectio- nis tempora observare præceptum Jejuniorum ab Ecclesia certis diebus sub gravi peccata præscriptorum non servasse dicendus est.

Authoritas.

Desumptum est ex unanimi SS. Patrum & Theologorum sensu, ac ipsa praxi continua Ecclesiæ.

Ratio.

Quia, cum Ecclesia ob graves causas hæc jejunia instituerit, ideoque sub gravi etiam obligatione servanda præcipiat, merito Fideles obtemperare, atque adeo omnes conditiones ad hoc jejunium ab illa requisitas observare de- cet.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Etsi per se non peccet, qui septies die bibit, & parum etiam de pane vel alia re, ne potus nocent, sumit (quia hæc ad alterationem potus & digestionem ciborum, quam nutritione ordinatur) si tamen lac, jusculum & similia, quæ principaliter ad nutriendum destinantur, sumere, omnino contra hoc jejunii præceptum peccaturum, ut communiter docent Authores.

Deducitur 2. Jejunium Ecclesiasticum non violari per vespertinam collatiunculam in debita quantitate sumptam, cum hæc per consuetudinem (quæ est optima interpretatio)

pan) sit introducta, uti iterum unanimes Doctorem consensu, & Fidelium praxis probat.

Deducitur 3. Neque illos hoc præceptum violare, qui vel per impotentiam saltem moralem, vel pietatem & caritatem, vel legitimam Superioris dispensationem, omnes aut aliquam ex allatis tribus conditionibus non servant; cum tamen hæc humana duntaxat ac positiva sit, atque adeò non nisi humano modo, id est, quando absque notabili incommodo vel damno observari potest obliget.

§. VI.

De Principiis ad vitia Religioni opposita Spectantibus.

PRINCIPIUM I.

Semel Deo dicatum non est ad usus humanos transferendum.

Sensus.

Hoc est, quando res aliqua v.g. Templum, Altare, Cœmeterium, Calix, Patena, &c. per consecrationem aut benedictionem ad divinos usus est deputata, tum non debet ad humanos, id est, sæculares usus adhiberi, intellige, quamdiu eandem formam & consecrationem retinet, uti Glossa in citat. reg. interpretatur.

Authoritas.

Desumptum est ex l. 6. decret. cap. fin. reg. 51. & Extrav. de relig. domib. c. adhæc & de rerum permut. & explicant ac approbant Canisius, Decius & alii.

Ratio.

Quia per consecrationem res tales humano quasi commercio exemptæ sunt, uti in c. 2. de immun. Eccl. dicitur, ideòque in nullius bonis esse dicuntur, ut in §. nullius Instit. de rerum divisione insinuat, ergo non decet eas aliter, quàm ad honorem illius, cui consecratæ sunt, usurpare.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Clericos non posse ad sæcularia tribuna-

bunalia citari, nec sine sacrilegio a secularibus verberari, et ex variis capitulis Juris Canonici probant Doctores, apud Laym. l. 4. tr. 9. c. 4. & 5.

Deducitur 2. Calicem & similia vasa aut vestimenta sacra non posse secularibus Personis pro usu profano vendi, nisi prius per fractionem sufficientem benedictio sacra abradatur; tunc enim ad usus profanos adhiberi posse, Fent. de Castro p. 1. tr. 8. d. 1. pu. 6. n. 2 5. apud & cum Diana p. 5. r. 13. re 7. docet.

Deducitur 3. Etiam Templis immunitatem recte concessam esse, ita ut in iis existentes rei nec ad tribunalia neque vulnerari aut occidi licite queant, uti juxta capitulum alia de immun. Eccl. tum Sacrorum Statuta Canonum, tum traditiones Legum Civilium decernunt. Et etiam Concilium Arausicanum. l. Can. 5. confirmavit dicens, eos, qui ad Ecclesiam confugiunt, tradi non oportere, sed loci sacri reverentiam & intercessionem defendi; intellige, nisi exceptum crimen, g. homicidii in ipsa Ecclesia commissi aut imperati admiserint, aut publici Latrones & Prædones extiterint. tum enim locum habet axioma Juristarum: Frustra legis auxilium invocatur, qui delinquit in legem.

PRINCIPIUM II.

Vitiatur effectum vel cultum Superstitio, si deest causa vel objecti proportio.

Sensus.

Hoc est, si cultus aliquis vel falso Deo, vel vero quidem, at non modo debito exhibetur, Superstitio vitium semper committitur Religionis veræ virtuti contrarium.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Thoma. 2. 2. q. 92. a. 1. & communis consensu Theologorum.

Ratio.

Quia ideo hoc nomen Superstitio impositum est, ut per illud significetur excessus in cultu Dei sive quoad substantiam, sive quoad modum. Unde juxta Laym. l. 4. tr. 10. Superstitio idem sonat, ac aliquid supra convenientem Dei cultum statutum.

Praxis.

Hinc deducitur 1. A Magis, si Dæmoni divinum cultum adhibeant, veram Idololatriam committi, quæ licet à prophanitate Idololatriæ perfectæ Ethnicorum quoad intellectum quatenus non credunt, esse verum DEVM) deficiat; quoad voluntatem tamen & malitiam superat illam, tum quia prior ignorantia, hæc autem ex mera malitia committitur; tum quia simulationem & mendacium perniciosum, Deoque valde injuriosum continet, ut rectè Laym. l. c. c. 2. n. 3. notat.

Deducitur 2. Etiam eos superstitionis vitium incurere, qui aut rebus per se sacris v. g. aquæ benedictæ, sacris gratiis &c. infallibilem effectum attribuunt; aut certè ipsi etiam DEO cultum falsum v. g. per cæremonias veteris Legis, aut miracula & reliquias propositas, vel certè superfluum v. g. per cæremonias ludicras, aut ab Ecclesia non approbata exhibent, uti communiter docent Authores.

Deducitur 3. Pariter Superstitionis crimen committi, cum vel per divinationem quis futura cognoscere, vel per maleficium aliis nocere, ope Dæmonis implorata, conatur; vel a muleta, aliisque similia improporcionata media ad varios effectus infallibiliter producendos adhibere præsumit, ut iterum conveniunt Doctores.

PRINCIPIUM III.

Non est immunis à Simonia, qui pretio mercatur bona spiritualia.

Sensus.

Hoc est, Quisquis bonum aliquod spirituale (quale censetur quodvis donum supernaturale ad animæ salutem directe institutum, aut spirituali ita annexum, ut vendi non possit nisi etiam spirituale bonum vendatur) pro pretio temporali per contractum onerosum & reciprocum commutat, gravissimum Simonie vitium committit.

Authoritas.

Desumptum est ex cap. Reperiuntur. 1. q. 1. ubi appellatur execrabile flagitium. Cap. Si quis Episcopus, ibid. ubi turpissimum lucrum appellatur.

Oo 5

Ratio.

Ratio.

Quia gravis irreverentia & irreligiositas, imò, ut loquitur Layman. l. c., virtualis quaedam blasphemia est, quae cumque donum spiritualis gratiae ita tractare, ac si res vilis, vel ab arbitrio & potestate hominis dependeat, ut pretio estimari, & commutari possit. Unde S. Petrus Act. 8. Simon (à quo Simonia nomen accepit) simile donum spirituale vendi postulantem dixit: *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum DEI exestimasti pecunia possideri, addidisti in felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te agere.* Et in c. Sicur. 1. de Simonia. Simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincere dicitur. in c. Sanè. 1. q. 3. 22. inftar publici criminis læsæ Majestatis puniendum.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Si antidotalis remuneratio pro tributa re spirituali in obligationem pacti ex justitiæ & fidelitatis virtute deducatur, Simoniæ vitium committi, uti Layman. tr. 10. c. ult. §. 2. n. 9. cum pluribus docet.

Deducitur 2. Etiam ab iis Simoniam committi, qui in absolutione aut dispensatione in votis, jaramentis, impedimenti matrimonii, irregularitate pretium aliquod petunt, uti idem Layman. cum aliis docet, licet non sit prohibitum aliquid ut mulctam piæ causæ applicandam exigere, ut Layman. 24. ait.

Deducitur 3. Eum quoque, qui in beneficio jus plene acquisitum necdum habens pecuniam offert ei, qui per se ac de rectè impedire vult, quò minus ille jus acquirat, Simoniam saltem jure Ecclesiastico committere, uti iterum Layman. assert. 8. ex communi docet.

ARTICULUS VII.

De Principiis ad Sacramenta in genere spectantibus.

PRINCIPIUM I.

Non efficitur validum Sacramentum, nisi verbum accedat ad elementum.